

Звертає на себе увагу оцінка незавершеного виробництва і готової продукції. Мало того, що вона відрізняється від загальноприйнятої, вона різниться ще і між собою. Замість оцінки незавершеного виробництва та готової продукції за фактичною собівартістю воно (незавершене виробництво) оцінюється за прямими матеріальними витратами і прямою витратою на оплату праці (всі інші витрати виключаються), а готова продукція і зовсім за справедливою вартістю. Одержавши після здійснення проводок Дт 23 Кт 79 і Дт 26 Кт 79 залишки за дебетом рахунків 23 і 26, ми їх указуємо в Балансі № 1-м у рядках 100 і 130 відповідно у колонці "На кінець звітнього періоду" і маємо дані для розрахунку зміни (збільшення або зменшення) залишків незавершеного виробництва і готової продукції. Здійснюється такий розрахунок відповідно до вимог п. 44 П(С)БО 25 так. Із суми залишків незавершеного виробництва і готової продукції, визначеної на кінець звітнього періоду, віднімаються аналогічні залишки на початок звітнього періоду, визначені так само. Якщо одержано від'ємний результат, він указується в рядку 080 у дужках.

Висновки. Отже, розглянувши порядок заповнення звітності СМП, з врахуванням нововведень внаслідок прийняття Наказів № 1176 і 1213, а також розглянувши низку законодавчих актів, що стосуються цієї тематики, можна зробити висновок про те, що спрощення ведення бухгалтерського обліку зводиться до того, що для достовірності відображення даних, уникнення помилок у веденні бухгалтерського обліку рекомендовано робити вибірки за рахунками Спрощеного плану рахунків. Це допоможе повніше відобразити діяльність підприємства і заповнити фінансову звітність малих підприємств.

Література

1. Дигало К. Звітність для маленьких// Дебет-Кредет. – 2006, № 19.
2. Харченко Н. Фінансова звітність СМП: складаємо по-новому// Баланс. – 2001, № 15.
3. Лень В.С., Гливенко В.В., Бочок М.П., Іванов Л.П. Звітність підприємств: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2006.
4. Наказ Міністерства "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" від 25.02.2000 р., № 39.
5. Указ Президента України "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва" від 03.07.1998 р., № 727/98.
6. Наказ Міністерства України "Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування" від 30.11.1999 р., № 291.
7. Наказ МФУ "Зміни до деяких нормативно-правових актів МФУ з бухгалтерського обліку" від 19.12.2006 р., № 1213.
8. Наказ МФУ "Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів МФУ з бухгалтерського обліку" від 11.12.2006 р., № 1176.

УДК 658.4:338.45

Доц. О.І. Ященко, канд. екон. наук;
магістрант С.Б. Демчина – Львівська КА

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто особливості формування виробничої програми підприємств у ринковому середовищі. Досліджено параметри виробничої програми, що визначають обсяги портфеля замовлень.

Ключові слова: виробнича програма підприємства, номенклатура, асортимент, готова продукція, валова, чиста, реалізована продукція.

*Assoc. prof. O.I. Yaschenko; undergraduate S.B. Demchyna –
L'viv commercial academy*

Modern approaches are to forming and analysis of the production program of industrial enterprise

The features of forming of the production program of enterprises are considered in a market environment. Investigational which determine the parameters of the production program of, volumes of brief-case of orders.

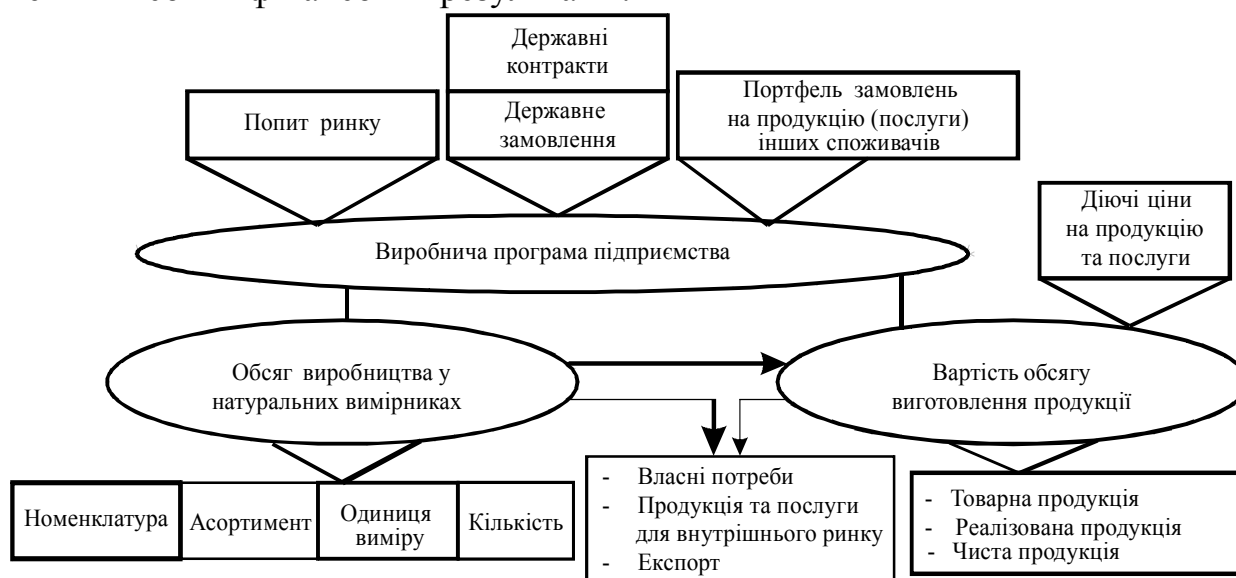
Keywords: production program of enterprise, nomenclature, assortment, products, gross, clean, are ready, products are realized.

Метою будь-якого виробництва є забезпечення стійкого насичення ринку конкурентоспроможною продукцією та одержання внаслідок її реалізації високого прибутку.

Відповідно до статті 62 ГК України, підприємство самостійно планує свою діяльність і визначає перспективи розвитку, виходячи з попиту на продукцію, яку виготовляють, роботу, послуги та необхідність забезпечити виробничий та соціальний розвиток підприємства, підвищення доходів.

Виробнича програма підприємства (план виробництва та реалізації продукції) – це система планових завдань з виробництва і доставки продукції споживачам у розгорнутій номенклатурі, асортименті, відповідної якості та у встановлені строки згідно з договорами поставок [2, с. 31].

Продуктивна виробнича діяльність підприємств в умовах ринкового середовища визначається параметрами виробництва і продажу суспільно визнаних благ (продукції, робіт, послуг) з метою отримання прибутку. Завдання виробничої діяльності передбачають максимально можливий обсяг виробництва і продажу продукції заданого асортименту, потрібної якості у визначені терміни при найкращому використанні виробничого потенціалу, техніки для стійкого насичення ринку конкурентоспроможною продукцією та досягнення високих фінансових результатів.

Рис. 1. Схема формування виробничої програми підприємства

Особливості формування виробничої програми підприємств у ринковому середовищі визначають такими обставинами:

- пріоритети у визначенні засад виробничої діяльності мають не виробники, а споживачі продукції. Саме вони визначають доцільний обсяг, асортимент, якість та інші характеристики продукції, яку виробляють. За параметрами ринку продукції (місткості, насиченості, конкурентоспроможності і т. п.) визначається участь виробників у ринковому середовищі;
- виробнича діяльність пов'язана з ризиком вкладень у цю сферу, а тому для його мінімізації виробнича програма орієнтується на укладені договори з виробництва і поставок продукції. Це передбачає систему аналітичних досліджень щодо формування "портфеля замовлень";
- регулювання виробничої діяльності здійснює держава, що виражається в обмеженні чи забороні окремих виробництв (зброї, тютюнових виробів, алкогольних напоїв та ін.), а також ліцензуванні чи квотуванні збутового обігу. Через систему пільг стимулюється виробництво малоефективних, але життєво необхідних виробництв;
- формування системи партнерських відносин щодо створення необхідних умов виробництва, що передбачає аналітичні дослідження щодо вибору та обґрунтування партнерів господарської діяльності;
- тісна інтеграція тактичних і стратегічних цілей у виробництві, що зумовлене інерційністю виробничої системи господарювання. Передбачено оперативне маневрування ресурсами і капіталом з метою максимального використання сприятливих умов зовнішнього економічного середовища та мінімізації можливих втрат;
- необхідність максимального використання економічного потенціалу підприємства, досягнень науки і техніки, і лише за цих умов передбачається виробництво конкурентоспроможної продукції.

Загальна мета аналізу виробничої програми – визначити оптимальний обсяг, номенклатуру і асортимент продукції потрібної якості для підписання договорів з її виробництва та поставок при максимальному використанні економічного потенціалу підприємств і досягненні стійкої прибутковості виробничої діяльності.

Для досягнення цієї мети виділяють такі напрями аналізу:

- маркетинговий аналіз виробництва і продажу продукції;
- аналіз виробничого потенціалу та резервів виробництва і продажу;
- функціонально-вартісний аналіз виготовленої продукції [1, с. 269].

В процесі планування виробничої програми підприємство керується найважливішими критеріями, які визначають економічну ефективність вибраного асортименту продукції. Це динаміка обсягу збуту продукції на ринку, ступінь стабільності обсягу реалізації; рівень норми і маси прибутку, який передбачається одержати підприємством.

Орієнтирами при визначенні обсягів продукції, її якісних характеристик і ціни виступають параметри ринку: ємність ринку, ступінь насиченості аналогічною продукцією, виготовленою конкуруючими фірмами, ефективність дії антимонопольного механізму тощо.

Планування виробничої програми підприємства вимагає пошуку:

- параметрів господарської діяльності для визначення рівня спеціалізації, кооперування виробництва і можливостей здійснення процесу диверсифікації;

- резервів виробництва і реалізації продукції, оцінки можливостей їх мобілізації;
- нових ринків збуту продукції в країні і за її межами;
- формування росту попиту на основі виготовлення принципово нової продукції і ін.

На основі вище перерахованих факторів та за напрямками досліджень формуються відповідні комплекси задач, які пов'язані з:

- вибором і оцінкою партнерів господарської діяльності;
- вибором найбільш оптимальної виробничої програми;
- оцінкою результатів виконання виробничої програми;
- оцінкою впливу зміни виробничої програми на фінансово-економічні показники діяльності підприємства;
- обґрунтуванням зміни обсягу і структури продукції відповідно до цілей поточного і перспективного періодів.

Такі дослідження дають можливість скласти індикативні (рекомендації) параметри виробничої програми, що визначають обсяги портфеля замовлень. Головними з них є:

- попит на продукцію;
- конкурентоспроможність продукції;
- критичний (граничний) обсяг реалізації;
- можливість укладати договори на постачання продукції;
- коливання цін та ін. [4, с. 115].

Критичний обсяг реалізації продукції розраховується наступним чином:

$$K_T = V \cdot (PC/MД) \quad (1)$$

де: V – суми продажу продукції, грн.; PC – постійні витрати, грн.; $MД$ – маржинальний дохід, грн.

Якщо визначати ставку маржинального доходу у ціні продукції ($Ц_m$) з розрахунку

$$Ц_m = MД/V, \quad (2)$$

то критичний обсяг реалізації продукції може бути розрахований

$$K_T = PC/Ц_m. \quad (3)$$

На динаміку обсягів товарної продукції впливає велика кількість чинників, які доцільно поділити на два напрями – інтенсивний та екстенсивний.

Найвиразніше інтенсивний напрям розвитку підприємства відбивають такі чинники, як продуктивність праці, фондвіддача та матеріаловіддача.

Екстенсивний напрям характеризують зміна чисельності працівників, вартості основних фондів та матеріальних витрат.

Економічне обґрунтування виробничої програми підприємства з огляду на її забезпечення необхідними трудовими, матеріальними та інвестиційними ресурсами загалом зводиться до визначення загальної потреби в них та ефективного їхнього використання.

Література

1. **Крайник О.П., Барвінська Є.С.** Економіка підприємства. – Львів: Інтеллект-Захід, 2003. – 115 с.
2. **Мних Є.В.** Економічний аналіз. – К.: Центр навч. літерат., 2003. – 269 с.
3. **Сідун В.А., Пономарьова Ю.В.** Економіка підприємства. – К.: Центр навч. літерат., 2003. – 31 с.
4. **Покропивний С.Ф.** Економіка підприємства. – К.: КНЕУ, 2005. – 339 с.